

Asia: VN/12546/2026

Ehdotus maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi lannoitevalmisteista annetun asetuksen 3 §:n muuttamisesta ja liitteen 1 väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

1. Johdanto

Luonnonvarakeskus kiittää maa- ja metsätalousministeriötä mahdollisuudesta lausua ehdotuksesta maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi lannoitevalmisteista annetun asetuksen 3 §:n muuttamisesta ja liitteen 1 väliaikaisesta muuttamisesta (VN/12546/2026). Asetusluonnoksessa ehdotetaan määräaikaista muutosta lannoitevalmisteiden kadmiumraja-arvoon. Asetusluonnoksen esittämää muutosta sallia määräaikaisesti kaksi kertaa suurempi lannoitevalmisteiden kadmiumpitoisuus (nykyisen 50 mg/kg P sijaan 100 mg/kg P) perustellaan tavoitteella lisätä epäorgaanisten fosforilannoitteiden saatavuutta ja hillitä hintojen nousupainetta poikkeustilanteessa.

2. Lausunnon pääsisältö

Luonnonvarakeskus tiedostaa poikkeuksellisen maailmantilanteen aiheuttamat paineet lannoitteiden saatavuudelle ja hintojen nousupaineet sekä niiden vaikutukset maatalojen talouteen. Yhtä lailla ymmärrämme paineet pyrkiä tukemaan maataloustuotantoa. Epäorgaanisten lannoitteiden kadmiumraja-arvon nostoa edes määräaikaisesti on silti vaikeaa nähdä aiotussa tarkoituksessa toimivana toimenpiteenä.

Lannoitemarkkinoiden tilanne on jälleen kansainvälisesti erittäin poikkeuksellinen, joten raja-arvon nostaminen vaikuttaa epävarmalta toimenpiteeltä toteuttamaan tavoitteensa tuoda Suomeen lisää lannoitevalmisteita tarjolle hinnannousua rajoittavaan hintaan. Hormuzinsalmen tilanne vaikuttaa paitsi energiaintensiivisten typpilannoitteiden, myös fosforin ja rikin saatavuuteen. Mikäli maa- ja metsätalousministeriön asetus etenee ehdotetusti, on erittäin tarpeellista perustaa seuranta, miten kadmiumrajan määräaikainen nostaminen vaikuttaa tuontiin ja lannoitteiden hintoihin. Tulli tilastoi

tuontierät ja niiden hinnat, mutta mikäli tuontia harjoittaa vain yksi tai muutamia yrityksiä, ei tuontihintoja yleensä esitetä Tullin tilastoissa, vaan ne peitetään kilpailusyistä. Näin ollen Ministeriön tulisi selvittää yhdessä Tullin kanssa keinot, joilla tuonnin yksikköhinta- ja volyymiseuranta voidaan toteuttaa kilpailulainsäädännön puitteissa. Ilman tätä seurantaa ollaan kahden vuoden päästä jälleen tilanteessa, jossa ei voida varmuudella sanoa, saavutettiinko asetusmuutoksen tavoitteita.

Tarpeellinen tieto vaikutusten kannalta on myös se, millaisessa viljelyssä mahdollisia korkeamman kadmiumrajan lannoitteita lopulta käytettiin. Esimerkiksi em. lannoitteiden käyttö suoraan ruuaksi käytettävien viljojen tuotantoon ei ole toivottua. Esimerkiksi Salon ym. raportissa riskinarvioinnista kasvavista raskasmetallien pitoisuuksista lannoitteissa (MMM:n julkaisut 2/2018) todetaan, että väestön kadmiumaltistuksen vähentämiseksi nykyisiä kadmiumin lisäysmääriä ei tule ylittää. Kadmiumaltistuksen nostamiselle ei myöskään ole turvamarginaalia ympäristön eliöstön kannalta (Syke 2000) eikä ihmisten kannalta (raja-arvot ylittyvät jo nykyisellään muistiossakin mainituissa ikäryhmissä). Lisäksi on huomioitava, että merkittävä osa kadmiumaltistuksesta tulee laskeumana, minkä vuoksi enimmäislisäystä lannoitteissa tulee säädellä tarkasti. Näin ollen nykyisellään sallittua raja-arvoa 50 mg/kg fosforia on näin ollen suositeltavaa käyttää jatkossakin. Sen nostaminen kaksinkertaiseksi on määräaikaisten ympäristön ja ruokaturvan kannalta tarpeeton riski etenkin, kun usein väliaikaisen on nähty muuttuvan pysyväksi.

Asetusluonnoksen muistiossa huomioidaan myös ravinteiden kierrätyksen mahdollisuudet kansallisesti. Raja-arvon nosto ei ilmeisesti kuitenkaan koske kierrätyslannoitevalmisteita, kun yksikkönä on mg/kg fosforia. Orgaanisille lannoitevalmisteillehan kadmiumraja-arvo esitetään yleensä pitoisuutena kuiva-aineessa. Kierrätykseen liittyen Luonnonvarakeskus korostaa, että huoltovarmuuden lisäämiseksi poikkeustilanteissa olisi tässäkin hetkessä tarpeen panostaa ravinnepitoisten biomassojen kierrätyksen tehostamiseen asetusluonnoksen kaltaisten määräaikaisten, ja tässä tapauksessa myös potentiaalisesti haitallisten, raja-arvojen muokkausten sijaan.

3. Lausunnon tiivistelmä

Yhteenvetona Luonnonvarakeskus toteaa, että esitetty määräaikainen muutos tuskin parantaa fosforilannoitteiden saatavuutta hinnannousua rajoittavaan hintaan. Kadmiumrajan nosto ei ole etenkään pitemmällä aikavälillä perusteltua. Pitemmällä tähtäimellä panostus ravinteiden kierrätykseen osana huoltovarmuutta tuo vakautta ravinnemarkkinoille.

Luostarinen Sari
Luonnonvarakeskus

